

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง การปฏิรูปการเมือง : ปฏิรูประบบการเลือกตั้ง

เรียบเรียง นางสาวพิชฎารณ กิตติคุณ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๘

การเลือกตั้งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการคัดสรรตัวแทนของประชาชน เพื่อเข้ามาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ทำหน้าที่บัญญัติกฎหมาย และตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมอำนาจการปกครอง และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยกำหนดให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านการเมืองตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ การปฏิรูประบบการเมืองจึงได้เริ่มต้นขึ้น โดยกลไกหนึ่งที่สำคัญของการปฏิรูปการเมือง คือ การปฏิรูประบบการเลือกตั้ง เนื่องจากระบบการเลือกตั้งที่ผ่านมา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และไม่สามารถทำให้ได้ตัวแทนที่หลากหลาย ซึ่งกลายเป็นปัญหาสำคัญทางการเมืองประการหนึ่ง การปฏิรูประบบการเลือกตั้ง จึงต้องเกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือป้องกันการครอบงำของกลุ่มการเมือง ซึ่งการปฏิรูประบบการเลือกตั้งสามารถทำได้โดยการออกแบบหรือปรับเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชนที่แท้จริงได้

ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ผ่านมามีประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม โดยมีการเลือกตั้งทั้งจากระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และจากระบบสัดส่วน ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้เปลี่ยนแปลงมาใช้ทั้งระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และจากระบบบัญชีรายชื่อ สำหรับระบบแบ่งเขตเลือกตั้งใช้หลักเสียงข้างมาก รอบเดียว ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งคือผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งมีข้อเสียคือ คะแนนที่ลงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนรวมเป็นที่ ๒ และลำดับต่อมาจะสูญเปล่า ส่วนระบบบัญชีรายชื่อ จะมีสูตรการคำนวณคะแนนของแต่ละพรรคที่ได้รับมาจากการลงคะแนนของประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งทั้งสองระบบจะไม่มี ความเกี่ยวพันกันและแยกจากกันโดยเด็ดขาด สำหรับการปฏิรูประบบการเลือกตั้งครั้งใหม่ ได้มีการเสนอแนวคิดระบบการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมนีเข้ามาเป็นทางเลือกหนึ่ง ซึ่งระบบการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมนีมีหลักการที่สำคัญคือ เป็นระบบการเลือกตั้งที่มีทั้งระบบเสียงข้างมากและระบบบัญชีรายชื่อที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยระบบบัญชีรายชื่อจะเป็นตัวกำหนดที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง ทำให้จำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองได้รับสอดคล้องกับจำนวนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับมาจากประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นข้อดี เพราะสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชนตามสัดส่วนที่ถูกต้องได้ และจะส่งผลให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งระบบนี้ มีความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้สามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยใดเลือกใช้ระบบการเลือกตั้งแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ทางการเมืองและสังคมของประเทศนั้น ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งให้เหมาะสมกับประเทศของตน เนื่องจากระบบการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระบบใด ล้วนมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน

โดยเฉพาะประเทศไทยที่มีสภาพแวดล้อม และปัจจัยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การจะนำระบบการเลือกตั้ง
ของประเทศใดก็ตามมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย จะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง
เข้ากับบริบทแบบไทย ๆ เพื่อให้ประชาชนยอมรับ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อนำไปสู่ประโยชน์
ของประเทศในที่สุด

บรรณานุกรม

- แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง. (๒๕๕๘). สืบค้น ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ จาก www.gpf.or.th/cgi-bin/CMS/SecretaryGeneral/secretary_f_1.pdf
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (๒๕๕๕). **แนวทางการปฏิรูประบบการเลือกตั้งและพรรคการเมือง**. (พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗” (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๕๕ ก, น. ๒๒.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๐)” (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, น. ๖๓ – ๖๘.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔” (๔ มีนาคม ๒๕๕๔).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๑๓ ก, น. ๑.
- วัชรวิไล ไชยสาร. (๒๕๔๔). **ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

